

Geestelijk voedsel.

Wat voor geestelijk voedsel door verschillende richtingen in niet-kerkelijke gebouwen te Amsterdam op den Zondag te verkrijgen is, leeren wekelijks de liberale (of z.g.n. neutrale) bladen.

Zij geven een Zondags-agenda voor het religieuze, evenals ze dat doen voor schouwburgen, cinema's, radio enz.

Wij laten hier volgen, tusschen welke buiten-kerkelijke gerechten de Amsterdammer jongstleden Zondag alzo kon kiezen.

De Dageraad. Spreker: de heer Rijnders. Onderwerp: Geelt de godsdienst vrede en rust?

Kerk van Allen (Soefi-beweging). Onderwerp: De Geest van Leiding.

De Nieuwe Gedachte. Spreker: Louis van Gastelen. Onderwerp: Jacinto Benavente en het Spaansche Tooneel.

Wie Denkt Overwin. Spreker: Filofotos. Onderwerp: Het ontwikkelingspunt van heden.

Religieus Socialistisch Verbond. Spreker: Dr. W. Banning van Saeck. Onderwerp: De tragiek der ontwikkeling.

De Vrij-Religieuze Tempel. Spreker: Dr. Theesing. Onderwerp: Christus voor het gericht.

De Vrije Gemeente. Spreker: Dr. H. G. van Wijngaarden. Onderwerp: De Kosmische Christus.

Herv. Stadszending. Spreker: Dr. P. Stegenga. Onderwerp: Het derde rijk.

Leger des Heils. Spreker: J. Frouin. Onderwerp: Heilighing kinderen Gods.

Vrijz. Ned. Hervormden. Spreker: Dr. J. D. v. d. Veen.

Ned. Protestantenhond. (Jeugdkerk.) Spreker: Meij. Tony de Ridder.

Vrijz. Jongerenkerk. Spreker: Meij. Dr. F. W. Rappold.

A. M. V. J. Spreker: A. Adriani.

Deze lijst zal wel niet volledig zijn.

Nu zal ik niet alle sprekers over eenzelfden kam scheren.

Maar over het geheel genomen mag men 't toch wel uitspreken, dat in deze samenkomsten geboden wordt zinnen voor brood.

Het hart moet met medelijden vervuld worden.

Opmerkelijk mag het heeten, dat van modernistischen kant zooveel werk gemaakt wordt van de jeugd.

Sprak prof. Roessingh het onlangs niet uit, dat het jeugdwerk zoo goed als het eenige is, dat in zijn kring bemoeiding wekt?

Dat is voor ons geen reden, om ook het pad naar de jeugdkerken in te slaan.

Onze jonge menschen komen gelukkig nog niet de gemeente op.

Maar het zegt toch wel wat, dat men zijn invloed op de ouderen van moderne richting zoo goed als verspeeld heeft en zich nu tot de jongeren vooral moet richten.

Zullen de laatste, als zij ook ouderen geworden zijn, niet den kant van hun vaderen uitgaan?

Mocht Christus over hen, die nog religieus willen zijn, maar die in het duister dwalen, lichten!

Dat zij, die den Heere getrouw zijn, hun licht krachtiger lieten schijnen!

— Voorstel tot kerkplitsing.

Wij lezen in een Rotterdamisch blad:

In de laatstgehouden vergadering van den kerkeraad der Gereformeerde Kerk alhier is besloten een breede commissie in te stellen, die het aanhangige voorstel in zake kerkplitsing in studie zal nemen en rapport zal uitbrengen over de vraag of door kerkplitsing, dan wel door reorganisatie, een beteren toestand op kerkelijk gebied zal worden bereikt.

Het is te hopen, dat Rotterdam het voorbeeld van Den Haag zal volgen.

Het zou ongelukkig zijn, wanneer men evenals de kerkeraad van Utrecht wel voorstander van kerkplitsing is, maar men bij andere overweging tot de konklusie moet komen, dat de gemeente zich niet voor splitsing leent, uit hoofde van haar ongelijke verdeeling over de stad.

Ook verscherpte wijkdeeling en inperking van rondpreken werpen niet de baten van kerkplitsing af.

En het voorbeeld van Den Haag bewijst wel, dat men voor de geduchte naderen noodeloos bevroerd is geweest.

— Antwerpen en Brussel.

Antwerpen dient geholpen te worden, opdat zij het traktement aan haar predikant zal kunnen mitkeeren.

Brussel moet noodig een nieuw, of liever: een kerkgebouw hebben.

Men wijze de heden van deze beide gemeenten niet af.

Wij weten van nabij, dat deze kerken in eigen kring meer doen dan zij kunnen.

Daar worden wezenlijke offers gebracht.

Men ontzegt zich daar heel veel om de kerk te kunnen steunen.

De zwakke kerken in steden, die naar den rang van wereldsteden dingen, vervullen daar een drievoudige taak.

Zij dragen herderlijke zorg voor eigen gemeentesleden.

Zij zijn een „herberg“ voor de Gereformeerden uit Nederland, die daar voor korten tijd vertoeven.

Zij zijn een licht op een kandelaar voor de omgeving, die in den blinde rondtast.

Wat zou het wezen, indien onze Heiland daar het licht van den kandelaar nam om onze schrielheid?

HEPP.

De Liturgie van Calvijn te Straatsburg.

Op de lijst van onderwerpen voor deze rubriek staat ook de „Liturgie“.

Wij hopen daaraan eenige vervolgartikelen te wijden.

Doch andere onderwerpen gaan voor.

Toch breng ik gaarne onder de aandacht van onze lezers een artikel van (Ds) J. Drouma te Bierum, in de „Gron. Kerkb.“, waarin de Liturgie van Calvijn te Straatsburg staat afgedrukt.

Het gaat hier om den Zondagvoormiddagdienst.

Om 8 uur begon de dienst. De dienaar des Woords kwam binnen, ging staan achter de avondmaalstafel die voor den preekstoel stond en sprak het bekende votum uit: „Onze hulpe zij in den Naam des Heeren, die hemel en aarde gemaakt heeft.“

Na het votum volgde de belijdenis van zonden, waarbij de voorganger sprak:

„Mijne broeders, dat een ieder van u zich met belijdenis van zijne gebreken en zonden voor het aangezicht des Heeren stelde, met zijn hart mijne woorden volgende: Heere God, Eeuwige en Almachtige Vader, wij belijden zonder veinzing voor Uw heilige Majesteit, dat wij arme zondaren zijn, ontvangen en geboren in ongerechtigheid en verdorvenheid, geneigd om kwaad te doen en onnut tot alle goed, en dat wij door onze schuld zonder eind en zonder onderlaten Uwe heilige geboden overtreden, 't welk doende wij door Uw rechtvaardig oordeel ondergang en verderf over ons halen. Evenwel, Heere, wij mishagen ons zelve, waar wij U beledigd hebben, en veroordeelen ons en onze zonden niet waar berouw, begeerend dat Uwe genade en hulpe ons ongeluk te hulpe kome. Wil dan medeliden met ons hebben, zeer goedertieren God en Vader, vol van barmhertigheid, in den Naam van Uwen Zoon Jezus Christus, onzen Heere, uitwisselend onze misdaden en smetten. Verleen en vermeerder ons van dag tot dag de genade Uwa Heiligen Geestes, opdat wij, erkennend van ganser harte onze ongerechtigheid, getroffen worden door mishagen, hetwelk ons doodend aan alle zonde, in ons voortbrengt vruchten van gerechtigheid en onschuld, die U aangenaam mogen zijn. Amen.“

Na deze ootmoedige belijdenis van zonde, die knielend werd gedaan, sprak de dienaar enkele troostwoorden uit de Schrift en zeide daarna in de absolute vergeving der zonden toe met de volgende woorden:

„En ieder van u erkenne zich in waarheid zondaar. Zich voor God verootmoedigende, en geloof, dat de Hemelsche Vader hem genadig wil zijn. Van al diegenen, die alzo berouw hebben en Jezus Christus tot hunne zaligheid zoeken, kondig ik vergeving der zonden aan in den Naam des Vaders, des Zoons en des H. Geestes.“

Merkwaardig is nu, dat gemeente aanheft 't gezang van de eerste tafel der Wet, om haar dank voor de vergeving der zonden en haar begeerte om uit dankbaarheid naar de Wet Gods te leven, uit te drukken.

Na het zingen spreekt de dienaar tot de gemeente: „De Heere zij met U, laat ons bidden tot den Heere“, waarop hij 't volgende korte gebed uitsprak:

„Hemelsche Vader, vol van goedheid en genade, waar het U behaagt Uwen heiligen wil aan Uwe arme dienstknechten te verklaren en hen te onderlichten in de gerechtigheid Uwer Wet, wil deze ook zoo inschrijven en inprenten in onze harten, dat wij in heel ons leven slechts zoeken U te dienen en te gehoorzamen, ons niet toerekende de overtredingen die wij tegen haar begaan hebben, opdat wij, voelend Uwe genade in zulk een overvloed over ons vermenigvuldigd, stof hebben U te prijzen en te roemen door Jezus Christus, Uwen Zoon, onzen Heere. Amen.“

Op deze bede antwoordt de gemeente door opnieuw te zingen, nu de tweede tafel der Wet. Elk vers van de berijming der Wet eindigde in den oud-Christelijke roep: Kyrie Eleison, Heere, erbarm U. Onderwijst gaat de prediker op den kansel, om het gebed voor de preek met de volgende woorden tot God op te zenden:

„Wij zullen onzen Hemelschen Vader van alle goedheid en barmhertigheid aanroepen, Hem smekend Zijn oog vol genade op ons, Zijne arme dienstknechten te slaan, ons niet toerekende zooveel zonden en verkeerdheden als wij hebben bedreven, waardoor wij Zijn toorn tegen ons aittarten, maar ons te aanschouwen, in het aangezicht van Zijn Zoon Jezus Christus onzen Heere, waar Hij Hem tot Middelaar tusschen Zich en ons gesteld heeft, en wij zullen Hem bidden, waar alle volheid van wijsheid en licht in Hem is, dat Hij ons door Zijn Geest wille leiden tot de ware kennis van Zijn heilige leer, ze vruchtbaar in ons te maken in alle vruchten van gerechtigheid tot glorie en eere Zijns Naams, als zoo dat wij, erkennend Hem een zoodanige gehoorzaamheid als knechten aan hun heer en kinderen aan hun vader verschuldigd zijn, Hem zullen bidden, gelijk onze goede Meester ons geleerd heeft: Onze Vader, Die in de hemelen zijt... Amen.“

Op dit gebed volgde dan de preek.

Het gebed na de predikatie had den volgende aanhef: „Almachtige God, Hemelsche Vader, Gij hebt beloofd ons in onze bedden, die wij doen in den Naam van Uwen zoo geliefden Zoon, onzen Heere Jezus Christus, te verhooren en ook worden wij onderricht door Zijne en der apostelen leer ons in Zijnen Naam te verzamelen, met de beloften dat Hij in ons midden zal zijn en dat Hij onze Voorpraak bij U zal zijn om te vragen en te verkrijgen alle dingen waarover wij zullen samenstemmen op de aarde.“

Op dezen aanhef volgden dan de afzonderlijke bedden:

voor de Overheden, dat zij, Jezus Christus erkennend als Koning der Koningen en Heer der heeren, Hem zoeken te dienen en de onderdanen bewaren

bij goede vrede;

voor de Herders en Leeraars, dat zij trouw mogen berouwen worden in het toebrengen der schape tot den Oppersten Herder Jezus Christus, en dat de Heere de kerken beware voor wolven en huurlingen;

voor alle menschen, dat zij die vervreemd zijn van de ware kennis op den rechten heilsweg worden gebracht; die bezocht zijn door 's Heeren genade dagelijks daarin mogen toenemen; die in kruis en druk en gevangenis zijn verroost mogen worden en verlost van alle kwaad; en eindelijk dat wij allen in oprechte erkentenis onzer verdoemelijkheid ons hoe langer hoe meer aan Jezus Christus overgeven.

Met het Onze Vader of een paraphrase van het Onze Vader werd het gebed gesloten.

Hierop zong de gemeente een psalm, waarna de dienaar des Woords den zegen uitsprak met de woorden ontleend aan Numerie 6 vs. 24 tot 26.

In afwijking van onze gewoonte hebben we dit stuk niet gecontroleerd.

Maar we vertrouwen, dat Ds D. hier nauwkeurig werk heeft geleverd.

En als vanzelf komt de gedachte boven: hoeveel rijker was de oude liturgie van Calvijn dan de onze. Er zat niets overladers in.

En toch bood ze afwisseling. Streng is alles doorgedacht.

Eerst dat gam staan voor de Avondmaalstafel, in het midden der gemeente.

Zich één voelend in schuldbelijdenis na haar Voorts treft ook het zingen van de wet na de aankondiging der zondevergifenis.

Nu de Synode van Utrecht geen orde voor de Liturgie wilde vaststellen, zouden we haast vragen: zou geen plaatselijke kerk deze liturgie willen invoeren?

Niet, dat we zoo voor plaatselijke regelingen zij. Nog altijd zijn we voorstanders van een generale regeling.

Maar wanneer een plaatselijke kerk dan toch op eigen gelegenheid een liturgie ontwerpt, staat haar dit vrij.

En dan zouden wij veel voelen voor deze Straatsburger Liturgie.

Natuurlijk moeten hier en daar wijzigingen worden aangebracht.

Het knielen moet vanzelf worden nagelaten. Ook het „Kurie eleison“ kan niet worden gezongen.

En in plaats van het formuliergebed voor en na de prediking zal het, gezien de tegenwoordige omstandigheden wel gewenscht zijn die door „vrije“ gebeden te vervangen.

Maar overigens zou onze eeredienst er warmer door worden.

En teruggaan tot het klassieke is heel wat beter dan al die surrogaat-liturgietjes, welke hier en daar zijn ingevoerd.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Matth. 18:20.

Onze lezeres J. H. te A., op wier verzoek ik in het vorig nummer van ons blad een drietal teksten toe-lichte, vroeg ook nog naar de bedoeling van het woord des Heeren Jezus in Matth. 18:20: „Want waar twee of drie vergaderd zijn in mijnen Naam, daar ben ik in 't midden van hen“.

Ze meent, dat Christus daarbij wel niet gedacht kan hebben aan de vergadering der geloovigen, de samenkomst van de geïnstitueerde kerk; doch weet niet, aan welk ander samenkomen hier dan gedacht kan moeten worden.

Het komt me voor, dat we met dit woord toch nog niet verlegen zouden hoeven te zijn, als er niet bij gedacht moest worden aan een saamkomen der gemeente. Jezus' belofte blijft ook dan zeer goed te verstaan, zoo we maar het „in mijnen naam“ in zijn volle betekenis laten gelden. Want een „in 's Heeren Naam“ saamkomen is een saamkomen waarbij Christus' Naam, dat is Christus zelf gelijk het Woord Hem ons openbaart, het punt van vereeniging is: de kracht die saambrengt, en de hand die saamhandt.

En als nu onze Heere Jezus Christus zich reeds vinden laat door ieder, die Hem in oprechtheid zoekt, hoeveel te meer zal Hij dan zijn overal waar twee of drie zich vereenigen in liefde tot Hem en in verlangen naar zijn gemeenschap?

Voor verstrooide geloovigen, die niet met de kerk des Heeren kunnen saamkomen en slechts in zeer kleinen kring, zonder eenigen ambtelijken dienst, tot gebed en lezen van het Woord of van een preek bijeen kunnen komen, zou dit woord dan nog een bron van troost en bemoediging kunnen zijn.

Intusschen, zóó is het hier door den Heere niet bedoeld. Het is bedoeld, zooals J. H. meent dat het wel niet bedoeld kan zijn.

Het spreekt wel terdege van de samenkomst der Gemeente.

Aan zijn kerk, zooals ze in haar kiem en aanvang voor Hem stond in zijn twaalfde, dacht Jezus in heel de toespraak die er aan vs 20 voorafgaat.

Eerst heeft Hij gewaarschuwd voor 't gevan van ergernis aan de kleinen in de gemeente; toen vermaand tot het zoeken van wat er van de kudde dreigt af te dolen. En ten slotte is de Heere gaan spreken over de kerkelijke tucht. Hij heeft gezegd, hoe een lid der gemeente zich heeft te gedragen jegens een broeder die op eenigerlei wijze tegen hem zondigde. Hij moet den beleediger, zoo hij niet uit eigen beweging zijn zonde komt belijden, in liefde vermanen, eerst onder vier oogen; vervolgens, zoo zijn vermaan geen gehoor vindt, onder een of twee getuigen; om, zoo ook dit niet baat, zijn zonde ten slotte bekend te maken aan de gemeente. Luistert hij ook naar de bestraffing der gemeente niet,